

Sammenhenger.

Om erfaring, sykdom og medisinsk praksis

Eli Berg

Sammenhenger.

Om erfaring, sykdom og medisinsk praksis.

1. utgave 2010

Gyldendal Akademisk

188 sider

Denne boken kan jeg uten forbehold anbefale til alle leger som har hørt på pasienthistorier som ikke passer med det de hadde lært i medisinsbøkene.

Forfatteren er sikkert kjent for Utpostens leserne. Eli Berg var tidligere medredaktør i Utpostens «jenteredaksjon» fra 1988 til 1992, og har skrevet flere artikler for oss. Allerede i 1995 beskrev hun sitt vellykkede samarbeid med psykolog i konsultasjon med pasienten. Artikler som «Han gikk ned med Estonia» i 1998 eller «Hva var det med Hansen?» i 2001 satt igjen på dagsorden noen erfaringer om sykdom og medisinsk praksis som forfatteren gjorde seg i løpet av 25 år i allmennpraksis. Berg er nå ansatt som overlege på Senter for helsefremmende arbeid ved Akershus universitetssykehus, og er førsteamanuensis ved Universitetet i Oslo.

Eli Berg disputerte i Tromsø i 2004 med avhandlingen «Det skapende mellomrommet i møtet mellom pasient og lege». Boken vi nå leser, bygger på de samme historiene fra hen-

nes tid som allmennpraktiker. De har ikke gått ut på dato. Tvert imot, når jeg leser dem, føler jeg at kartet hun beskriver stemmer med terrenget jeg beveger meg i sammen med mange av mine pasienter i dag. Det som gjør fortellingene annerledes, er at Eli Berg tør å ta utilstrekkeligheten hun føler på alvor, og bokstavelig talt vandrer sammen med noen av disse pasientene for å finne ut av sammenhenger mellom levd liv og helse; mellom biografi og biologi. Hvordan gir livserfaring og opplevelser tidligere i livet seg utslag i form av sykdom og helseplager?

Metoden Berg bruker for å komme videre er å vandre og tenke sammen med pasientene. Men en slik tilnærming passer ikke med vitenskap forstått som ren positivisme, og forfatteren sliter med å gjøre pasienten til et objekt som kan studeres. Problemet løses imidlertid i den andre og mer filosofiske delen av boken, hvor forfatteren skriver om fenomenologi (hvordan livet og pasientens historier fremtrer for oss fra et førstepersonsperspektiv) og hermeneutikk (fortolkning eller mening med det som skjer) som begrep for å utvide det vitenskapelige (objektive) perspektivet på det faglige møtet mellom pasient og lege.

Berg utvikler sine tanker rundt filosofen Emmanuel Levinas, som påstår at det er i mø-

tet med den andre at vi blir til den vi er. Hun mener at refleksjonene til Levinas kan overføres til lege-pasient forhold:

«I sårbarheten i den Andres ansikt blir jeg minnet om menneskets endelighet... Jeg blir altså utfordret til å ta ansvar for den Andres liv. I møtet går det an å si at jeg er sterk og den andre svak. Men den Andre er herren og jeg er tjeneren hans.»

Fra disse og andre refleksjoner kommer Berg tilbake til erfaringene fra legepraksis og diskuterer viktige nøkkelord som tillit, likeverd, selvinnsikt, åpenhet, sårbarhet, selvhjelp, tid, refleksjon eller intuisjon.

Men sammenheng mellom liv og helse, biologi og det vi har opplevd, gir ikke bare mening fra et filosofisk perspektiv. Den får støtte fra senere forskning om genetik, psyko-nevro-immunologi og, blant annet, resultatene fra Kaiser Permanentes studier om konsekvenser av oppvekst i sykdom og død. Dette får vi konsist presentert i den tredje delen av boken. Står vi foran et paradigmeskifte i faget medisin hvis vi tar på alvor denne nye kunnskapen? – lurer forfatteren på. Hvis dette stemmer, må både legestudium og primærhelsetjeneste bli orientert i den retningen, utfordrer Eli Berg oss.

Esperanza Díaz